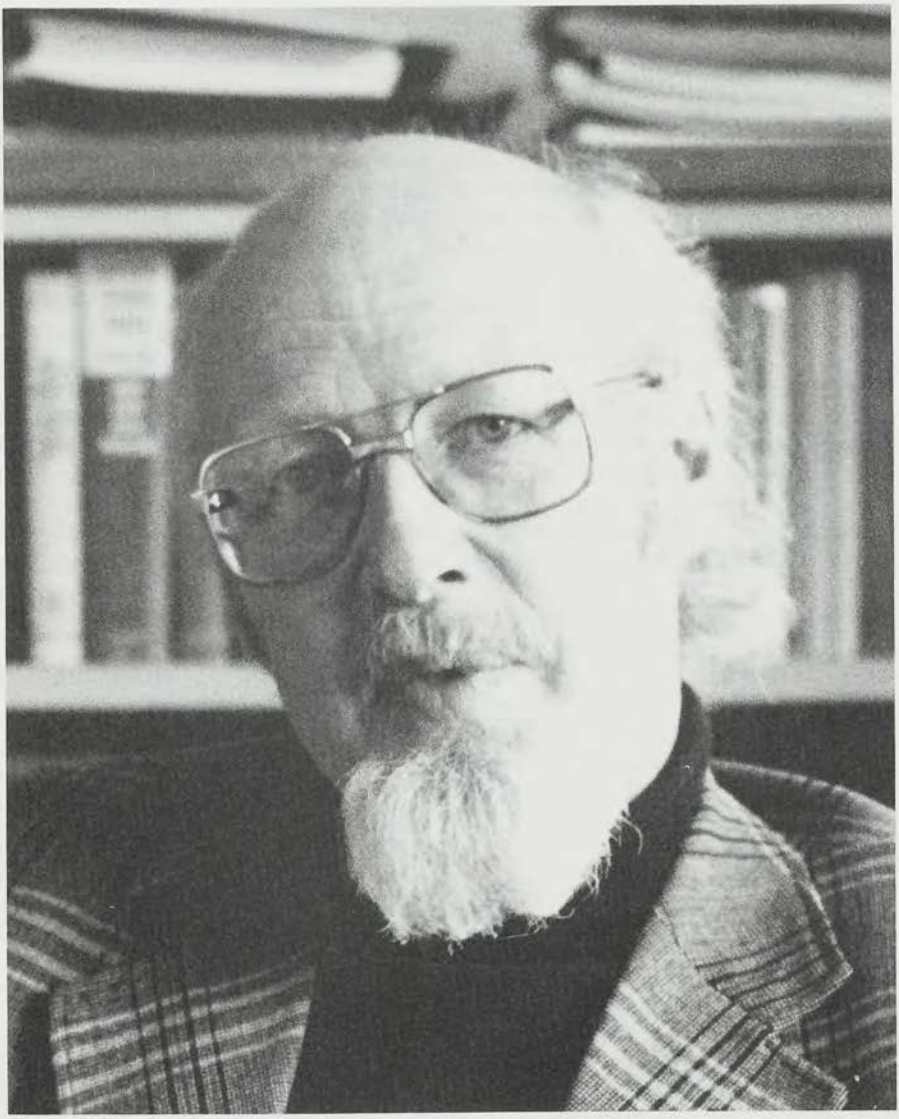

Prof.dr. R.W. Frei
1936-1989

Roland Frei werd op 20 augustus 1936 in Genève geboren, waar hij opgroeide in een gezin van elf kinderen. In 1960 studeerde hij bij het Burgdorf - Berne Technical College te Bern als "Diplom Chemiker" af en trad in dienst bij Union Carbide in Genève. Al spoedig daarna begon zijn leven van trekken en reizen. Van 1961 tot 1964 verrichtte hij zijn promotie-onderzoek aan de Universiteit van Hawaii, waarna hij twee jaar als instructeur aan deze instelling verbonden was, terwijl hij 's zomers doceerde op Samoa en in Japan. In 1966 werd hij 'assistent professor' en in 1969 'associate professor' in de analytische scheikunde aan de Dalhousie University in Halifax, Canada, om vervolgens rond 1970 Amerika voor Europa te verwisselen. In 1972 werd hij bij Sandoz (Bazel) hoofd van het analytisch-chemische onderzoek.

Het was vooral het wetenschappelijke werk dat Roland Frei trok en zo kwam hij in 1977 naar Nederland en werk hoogleraar in de analytische chemie aan de Vrije Universiteit. Met name de hogeprestatie vloeistofchromatografie had zijn hart gewonnen, en het was deze HPLC waarmee hij de betrekkelijk kleine vakgroep algemene en analytische chemie aan de Vrije Universiteit tot bloei en aanzien wilde brengen. In Nederland voelde hij zich bijzonder goed thuis - de ongedwongen en informele sfeer en nuchtere kijk op de dingen spraken hem aan -, de Nederlandse taal kreeg hij verrassend snel onder de knie en verbazing toonde hij eigenlijk alleen over het feit dat bedrijfsleven en universiteiten in dit land zo weinig samenwerkten. Die samenwerking nam hij daarom maar zelf ter hand en, met de groeiende medewerking van een toenemend aantal collega's en medewerkers, slaagde hij erin zijn doel te bereiken. Niet alleen de omvang, maar ook de kwaliteit van het werk van de vakgroep nam toe: in de periode 1978-1988 zagen verscheidene honderden publikaties het licht en niet weinige daarvan vormden de basis van plenaire voordrachten en 'keynote lectures' op internationale congressen.

Roland Frei was een enthousiaste onderzoeker die, al combinerend en selecterend, steeds weer nieuwe ideeën op tafel bracht. Het uitwerken van die ideeën was bij hem pas klaar, nadat er ook praktische toepassingen van de ontwikkelde systemen waren gerealiseerd - meestal in de biomedische of de milieusector. Bij en binnen dat gehele analytische gebeuren hadden vooral de monstervoorbehandeling en de detectie zijn aandacht - met name wanneer zij met de eigenlijke HPLC-scheiding tot één on-line systeem konden worden geïntegreerd.

De ijver die hij, in de ruim tien jaar die hij aan de Vrije Universiteit vertoefde, aan de dag legde, was buitengewoom groot. Hij was president van de International Association of Environmental Analytical Chemistry, en legde - mede als gevolg van die positie - de grondslag voor succesvolle symposiareeksen als "Analytical Chemistry of Pollutants", "Sample Handling", "LC-MS" en "Ion-Chromatography". Voorts was hij hoofdredacteur van het International Journal of Environmental Analytical Chemistry en zat in de redactie- of adviesraad van de meeste internationale wetenschappelijke tijdschriften op het gebied van de chromatografie, zoals Journal of Liquid Chromatography, Analytical Letters, Chromatographia, Trends

in Analytical Chemistry, European Chromatography News, Toxicological and Environmental Chemistry, Chemosphere, Analusis and Chimia.
Onder zijn (mede)redactie werden ten minste 15 boeken gepubliceerd, terwijl hij (mede)redacteur was van ongeveer vierhonderd wetenschappelijke en overzichtsartikelen. In de tweede helft van 1987 vervulde hij een gastdocentschap aan de Ecole Supérieure de Physique et de Chimie in Parijs. Voor zijn wetenschappelijke bijdragen werd hij eind 1987 in Zweden geëerd door de toekenning van de prestigieuze Scheele-medaille.
Roland Frei hield op een ongecompliceerde wijze van het leven en van zijn werk. Conflicten probeerde hij te voorkomen zonder ze uit de weg te gaan, en mensen trachtte hij te motiveren zonder ze te dwingen. Hij genoot van zin vele buitenlandse reizen - van de lezingen die hij er mocht houden, van vrienden die hij opnieuw ontmoette en van de nieuwe kennissen, die hij zo gemakkelijk maakte.
Groot was de verslagenheid bij collega's en medewerkers van de Faculteit der Scheikunde toen zij eind september het bericht van zijn ernstige ziekte hoorden. Na twee zware operaties sprak hij zelf rond Kerstmis nog over een spoedige terugkeer naar de Vrije Universiteit. Vier weken later moesten wij hem begraven. Die snelle - onderhuids gevreesde, maar toch niet werkelijk verwachte - loop der dingen maakte ons en hem verdrietig, maar tegelijkertijd ook afhankelijk en nederig; in gesprekken gaf hij van dat laatste duidelijk blijk.
Binnen de Faculteit der Scheikunde en in het bijzonder de vakgroep algemene en analytische chemie zullen we Roland Frei niet licht vergeten. Hij wist ook in moeilijke omstandigheden de juiste toon te vinden en oplossingen aan te dragen. Velen van ons hebben 12 jaar met deze fascinerende man samengewerkt en van zijn aanwezigheid kunnen genieten. Naast zijn wetenschappelijke inbreng zullen wij toch vooral zijn warme hartelijke vriendschap missen.

U.A.Th. Brinkman
N.H. Velthorst